

**PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA
Z EDUKACJI DLA BEZPIECZEŃSTWA
DLA KLASY VIII
SZKOŁY PODSTAWOWEJ NR 2
IM. JANA PAWŁA II W WĘGROWIE**

Obowiązujący od 1.09.2018 r.

Podstawa prawna do opracowania Przedmiotowych Zasad Oceniania;

1. Rozporządzenie MEN z dnia 10 czerwca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych (Dz. U. poz. 843).
2. Rozporządzenie MEN z dnia 30. 04. 2013 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach.
3. Rozporządzenie MEN z dnia 14. 02. 2017 r
4. Program nauczania Edukacji dla bezpieczeństwa w klasie VIII szkoły podstawowej, autorstwa Jarosława Słomy „Żyję i działam bezpiecznie”, Nowa Era.
5. Statut Szkoły
6. Podstawa programowa.

Cele ogólne oceniania;

1. Rozpoznanie przez nauczyciela poziomu i postępów w opanowaniu przez ucznia wiadomości i umiejętności w stosunku do wymagań programowych.
2. Informowanie ucznia o poziomie jego osiągnięć edukacyjnych i postępach w tym zakresie.
3. Pomoc uczniowi w samodzielnym planowaniu swojego rozwoju i motywowanie go do dalszej pracy.
4. Dostarczenie rodzicom lub opiekunom informacji o postępach, trudnościach i specjalnych uzdolnieniach ucznia.
5. Umożliwienie nauczycielom doskonalenia organizacji i metod pracy dydaktyczno-wychowawczej.
6. Dostarczenie nauczycielowi informacji zwrotnej na temat efektywności jego nauczania, prawidłowości doboru metod i technik pracy z uczniem.

Przedmiotowy system oceniania uwzględnia;

1. Informacje, jakie umiejętności nabyte na przedmiocie wiedza o społeczeństwie będą podlegały ocenie.
2. Formy i metody sprawdzania wiedzy i umiejętności
3. Sposoby dokumentowania osiągnięć uczniów.
4. Sposób ustalania oceny semestralnej i rocznej;
5. Kryteria ocen zawierające wymagania na daną ocenę śródroczną i roczną.
6. Tryb i warunki uzyskania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej.
7. Kontrakt między nauczycielem a uczniem.
8. Zakres dostosowania wymagań edukacyjnych wynikających z programu nauczania do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia.
9. Zasady informowania rodziców i uczniów o osiągnięciach uczniów w nauce

Przedmiotem oceniania są;

1. Wiadomości -wiedza przedmiotowa.
2. Postawa ucznia i jego aktywność oraz dyscyplina pracy.

Formy i metody sprawdzania wiedzy i umiejętności;

1. Ocenianiu podlegają następujące formy pracy ucznia:
sprawdziany (testy), kartkówki, wypowiedzi ustne, wypowiedzi pisemne, aktywność na lekcji, praca w grupach ,praca domowa, prace dodatkowe, ćwiczenia praktyczne z użyciem fantoma.

Sprawdzian (test) - to określenie stopnia opanowania materiału z zakresu całego działu programowego. Sprawdzian powinien być poprzedzony powtórzeniem, zapowiedziany na tydzień przed wyznaczonym terminem i zapisany w dzienniku. Nauczyciel zapowiadając sprawdzian podaje jednocześnie zakres obowiązującego materiału. Obowiązkiem ucznia jest przystąpienie do sprawdzianu. Nie zaliczenie przez ucznia sprawdzianu ma wpływ na ocenę śródroczną lub roczną. Nauczyciel jest zobowiązany do oddania sprawdzonych i ocenionych prac kontrolnych, sprawdzianów i kartkówek najpóźniej dwa tygodnie po ich przeprowadzeniu. W trakcie sprawdzianów, uczeń zobowiązany jest do zachowania szczególnej dyscypliny. W przypadku kontaktowania się uczniów między sobą w czasie pisania nauczyciel ma prawo do obniżenia oceny lub wystawienia oceny niedostatecznej.

Zasady ustalania oceny ze sprawdzianu, testu i kartkówki;

- a) 100% - ocena celująca;
- b) 90% - 99% - ocena bardzo dobra;
- c) 75% - 89% - ocena dobra;
- d) 50% - 74% - ocena dostateczna;
- e) 30% - 49% - ocena dopuszczająca;
- f) 0% - 29% - ocena niedostateczna.

Kartkówka (10-15 minut)- to rodzaj pracy pisemnej sprawdzającej stopień przyswojenia materiału z ostatnich trzech lekcji lub określonego zakresu tematycznego wyznaczonego przez nauczyciela. Stosuje się ją przynajmniej raz w danym dziale, bez konieczności wcześniejszej powtórki i zapowiedzi.

Nie zaliczenie przez ucznia kartkówki ma wpływ na ocenę śródroczną lub końcowo- roczną. Nie podlegają poprawie, o pisaniu kartkówki przez ucznia w przypadku jego losowej nieobecności lub choroby decyduje nauczyciel.

Odpowiedź ustna - nauczyciel ma prawo do sprawdzenia wiedzy ucznia w formie ustnej z trzech ostatnich jednostek lekcyjnych lub określonego zakresu tematycznego wyznaczonego przez nauczyciela

Praca na lekcji – nauczyciel może ocenić aktywność ucznia na lekcji. Systematyczność pracy na lekcji ucznia można oceniać znakiem plus (+), znakiem minus (-). Z 3 kolejno uzyskanych znaków (+) uczeń otrzymuje ocenę bardzo dobrą. Jednorazowo podczas lekcji nauczyciel może wystawić ocenę z aktywności – celującą lub bardzo dobrą za szczególny udział w lekcji.

Praca domowa, zeszyt przedmiotowy -obowiązkiem ucznia jest systematycznie (czytelne i estetyczne) prowadzenie notatek w zeszycie przedmiotowym i odrabianie prac domowych. Uczeń, który był nieobecny na lekcji lub kilku lekcjach ma obowiązek nadrobić wszystkie notatki i prace domowe w zeszycie przedmiotowym w ciągu tygodnia. Przy sprawdzaniu prac domowych ocenie podlegają: pomysłowość rozwiązania, poprawność rzeczowa ,umiejętność prezentacji w przypadku prac ustnych), zgodność z poziomem wymagań.

Uczeń ma prawo w czasie jednego semestru jeden raz zgłosić brak pracy domowej. Każde kolejne niewywiązanie się z obowiązków skutkuje uwagą wpisywaną do zeszytu wychowawcy klasy.

Prace dodatkowe (referat ,projekt , album, praca plastyczna, plansze, gazetki) - jest samodzielną pracą ucznia, który korzystając z różnych źródeł informacji dokonuje opracowania danego zagadnienia, a następnie prezentuje efekty swojej pracy na forum klasy. Nauczyciel może zadać uczniowi kilka pytań z zakresu referowanego materiału. Nauczyciel przynajmniej dwa razy w semestrze proponuje uczniom pracę dodatkową.

Przy ocenie prac dodatkowych brane są pod uwagę następujące elementy; zawartość merytoryczna, pomysłowość, estetyka pracy, sposób przekazania wiedzy, różnorodność źródeł do których dotarł uczeń. Prace dodatkowe oceniane są w skali: celujący, bardzo dobry, dobry lub za pomocą plusów.

Udział w konkursach

Uczniowie, którzy biorą udział w konkursach z edukacji dla bezpieczeństwa otrzymali przynajmniej 70% punktów możliwych do zdobycia otrzymują ocenę celującą (ocenie bieżące). Jeśli uczeń zostaje laureatem lub finalistą w konkursie historycznym na szczeblu ogólnopolskim lub wojewódzkim może uzyskać ocenę śródroczną i końcowo –roczną celującą pod warunkiem uzyskiwania odpowiednich ocen cząstkowych.

Resuscytacja krążeniowo-oddechowa

Ćwiczenia praktyczne, które obejmują wyznaczone przez nauczyciela zagadnienie są obowiązkowe. Wszystkie ćwiczenia zapowiadane są z tygodniowym wyprzedzeniem i omówiony jest ich zakres oraz kryteria wymagań. Jeżeli uczeń przyczyn od siebie niezależnych nie może ich wykonać w wyznaczonym terminie, powinien wspólnie z nauczycielem określić czas wykonania zaległego ćwiczenia.

Sposoby dokumentowania osiągnięć uczniów:

1. Osiągnięcia ucznia są notowane w dzienniku za pomocą następujących oznaczeń:
sprawdzian lub S,
odpowiedź ustna lub O
kartkówka lub K,
praca domowa lub PD,
tekst źródłowy lub TZ,
aktywność lub A,
prace dodatkowe lub D
2. Uczeń jest poinformowany o ocenie w chwili jej wystawienia.
3. W ocenianiu stosuje się następującą skalę:
6 - celujący
5 - bardzo dobry
4 - dobry
3 – dostateczny
2 - dopuszczający
1 – niedostateczny
4. Oceny cząstkowe w dzienniku wyrażane są cyfrą w skali 1-6.
5. W ciągu semestru przy jednej godzinie tygodniowo- uczeń powinien uzyskać przynajmniej trzy oceny, w przypadku dwóch godzin tygodniowo minimum cztery oceny.
6. Oceny ze sprawdzianów i kartkówek wpisywane są kolorem czerwonym.
7. Uczeń może poprawić ocenę z ćwiczeń praktycznych na zasadach i w terminie uzgodnionym z nauczycielem. Ocena otrzymana z poprawy zawsze jest wpisywana do dziennika.

Sposób ustalania oceny śródrocznej i rocznej;

1. Przy wystawianiu oceny śródrocznej i rocznej brane są pod uwagę oceny uzyskane ze wszystkich form aktywności.
2. Nauczyciel wystawia ocenę śródroczną lub roczną dokonując zestawienia osiągnięć i postępów ucznia.
3. Przy ustalaniu oceny semestralnej i końcowo rocznej nauczyciel bierze pod uwagę stopnie ucznia z poszczególnych obszarów działalności według następującej kolejności:
sprawdziany,
odpowiedzi ustne i kartkówki,
aktywność na zajęciach,
prace domowe ,
prowadzenie zeszytu przedmiotowego ,

prace dodatkowe.

ćwiczenia praktyczne w tym

resuscytacja krążeniowo- oddechowa

4. Ocena semestralna wystawiana jest za pracę ucznia w całym okresie.

5. Przy wystawianiu oceny rocznej bierze się pod uwagę I i II okres roku szkolnego.

6. Oceny nie ustala się jako średniej arytmetycznej obu semestrów.

7. Ocena semestralna powinna być zbudowana z minimum: 3 ocen

8. Nauczyciel ma obowiązek, na prośbę ucznia lub rodzica, uzasadnić wystawioną ocenę.

9. Ocena klasyfikacyjna wyrażona jest słownie wg skali: celujący, bardzo dobry, dobry, dostateczny, dopuszczający, niedostateczny.

10. Każdej ocenie towarzyszy komentarz ustny wskazujący mocne i słabe strony jego pracy.

11. Wymogi na poszczególne oceny:

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który:

nie opanował treści koniecznych,
ma bardzo poważne braki w podstawowych wiadomościach i umiejętnościach, uniemożliwiające dalszą naukę,
nie przejawia chęci przyswajania nowych wiadomości i współpracy z nauczycielem,
nie prowadzi systematycznie zeszytu przedmiotowego,
notorycznie nie odrabia pracy domowej.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

wykazuje elementarną znajomość pojęć, ma duże braki w podstawowych wiadomościach, lecz z pomocą nauczyciela potrafi je nadrobić, wykonuje typowe zadania o niewielkim stopniu trudności, przejawia gotowość i chęć do przyjmowania nowych wiadomości i współpracy z nauczycielem, stara się prowadzić zeszyt przedmiotowy, stara się czytać zagadnienia zawarte w podręczniku i wyróżnia fakty najistotniejsze, rzadko odrabia zadania domowe.

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

opanował treści przewidziane w programie nauczania na poziomie podstawowym, rozwiązuje i wykonuje typowe zadania o podstawowym stopniu trudności i niewielkim stopniu złożoności, zna podstawowe pojęcia, posiada znajomość podstawowej wiedzy, próbuje porównywać, selekcjonować i klasyfikować informacje, wykazuje minimalną aktywność na lekcji, odrabia prace domowe, poprawnie prowadzi zeszyt przedmiotowy.

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

potrafi samodzielnie pracować z podręcznikiem, materiałem źródłowym i wykonuje zadania o średnim stopniu trudności i złożoności, rozwiązuje typowe problemy z wykorzystaniem informacji z różnych źródeł wiedzy, efektywnie współpracuje w zespole i dość aktywnie pracuje w grupie, bierze udział w dyskusjach, wymianie poglądów, bierze udział w ćwiczeniach praktycznych. potrafi udzielić pierwszej pomocy przedmedycznej w określonej sytuacji.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

opanował pełny zakres wiedzy i umiejętności określony programem nauczania edukacji dla bezpieczeństwa w danej klasie, sprawnie posługuje się wiadomościami, rozwiązuje samodzielnie problemy, potrafi samodzielnie interpretować i wyjaśniać fakty i zjawiska społeczne, posiada uporządkowaną wiedzę na temat problemów i zagrożeń społecznych, potrafi zastosować posiadaną wiedzę w ocenie zagrożeń społecznych, wnosi twórczy wkład w realizowane zagadnienia, potrafi udzielić pierwszej pomocy przedmedycznej w określonej sytuacji.

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

w wysokim stopniu opanował treści programowe, rozszerzając swoją wiedzę o wiadomości wykraczające poza granice danej klasy, umie formułować oryginalne wnioski, hierarchizować i selekcjonować nabytą wiedzę, bierze udział i osiąga sukcesy w konkursach przedmiotowych, samodzielnie i twórczo rozwija swoje zainteresowania, warunkiem uzyskania oceny celującej semestralnej oraz końcowo rocznej jest posiadanie przez ucznia najwyższych ocen ze sprawdzianów 6 oraz 5.

Tryb i warunki uzyskania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej;

1. Na 14 dni przed posiedzeniem rocznej rady klasyfikacyjnej uczniowie i ich rodzice zostaną poinformowani na piśmie o przewidywanych ocenach dla dziecka.
2. Rodzice uczniów, którzy zagrożeni są oceną niedostateczną z przedmiotu, poinformowani zostaną przez wychowawców o w/w ocenie miesiąc przed radą klasyfikacyjną w formie pisemnej lub w przypadku nieobecności za pośrednictwem poczty.
3. Uczeń ma prawo poprawić przewidywaną roczną ocenę klasyfikacyjną z przedmiotu o ile nauczyciel przedmiotu wyrazi zgodę.
4. Ocenę można poprawić o jeden stopień przystępując do testu sprawdzającego. Materiał o testu sprawdzającego obejmuje program z całego roku(wiedza i umiejętności).

Kontrakt z uczniami

1. Każdy uczeń jest oceniany zgodnie z zasadami zawartymi w Statucie Szkoły ze szczególnym zwróceniem uwagi na szacunek ucznia do przedmiotu oraz odpowiednie zachowanie na lekcji.
2. Każdy uczeń zna kryteria oceniania.
3. Przedmiotem oceniania są różne formy aktywności uczniów.
4. Każdej ocenie towarzyszy komentarz ustny wskazujący mocne i słabe strony jego pracy.
5. Sprawdziany oraz ćwiczenia z resuscytacji krążeniowo-oddechowej są obowiązkowe.
6. Sprawdziany podsumowujące poszczególne działy, poprzedzone są lekcją powtórzeniową z podaniem zakresu materiału, zapowiedziane z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem.
7. Jeżeli uczeń nie był na sprawdzianie z przyczyn losowych obowiązek napisania lub zaliczenia odpowiedzi ustną (sposób zaliczenia określa nauczyciel) w ciągu tygodnia od daty powrotu do szkoły.
8. Uczeń ma prawo poprawić ocenę ze sprawdzianu niedostateczną w ciągu dwóch tygodni. Do dziennika obok oceny uzyskanej poprzednio wpisuje się ocenę poprawioną.
9. Podczas poprawy i pisania sprawdzianów w drugim terminie obowiązują te same kryteria, co w pierwszym terminie.
10. Kartkówki (10 - 15 min.) obejmujące zakres materiału z trzech ostatnich lekcji(niezapowiedziane) lub wyznaczonego zakresu materiału(zapowiedziane).
11. Wszelkie sprawdziany i inne prace pisemne nauczyciel przechowuje w teczce do końca roku szkolnego.
12. Rodzice mają prawo wglądu do prac uczniów podczas wywiadówek , dni otwartych i indywidualnych spotkań.

13. Uczeń ma prawo, ale i obowiązek zgłoszenia nieprzygotowania się do lekcji /należy rozumieć zarówno przygotowanie ustne, brak pracy domowej, jak i brak zeszytu przedmiotowego/. Ma prawo zgłosić nieprzygotowanie 1 raz w okresie na początku każdych zajęć. Kolejne nieprzygotowanie do lekcji pozwala nauczycielowi postawić ocenę niedostateczną. Próba oszukania nauczyciela upoważnia go do postawienia uczniowi niedostatecznej. Nie dotyczy to ustalonych wcześniej sprawdzianów oraz zapowiedzianych lekcji powtórzeniowych i zapowiedzianych kartkówek.
14. Nie ocenia się ucznia po dłuższej usprawiedliwionej nieobecności. Jednak uczeń ma obowiązek uzupełnić notatki i wiadomości z lekcji na których był nieobecny.
15. Nie wystawia się ocen za odpowiedzi ustne, nie przeprowadza sprawdzianów, kartkówek bezpośrednio po całodniowej lub kilkudniowej wycieczce.
16. Każdy uczeń ma prawo prosić nauczyciela o dodatkowe wyjaśnienie niezrozumiałego tematu lekcji i do dodatkowej pracy domowej.
17. Jeżeli uczeń będzie nieobecny na lekcji, jest zobowiązany do samodzielnego uzupełnienia braków /notatki lekcyjnej i zadanej pracy domowej/.
18. Uczeń ma obowiązek systematycznie pracować na lekcjach i w domu /ma obowiązek przeczytania danego tematu lekcji z podręcznika/.
19. Uczeń, który opuścił więcej niż 50% zajęć lekcyjnych nie może być klasyfikowany.
20. Uczniowie nie mogą w zeszytach przedmiotowych i na sprawdzianach pisać flamastrami i czerwonym długopisem (zastrzeżonym dla nauczyciela), a na sprawdzianach używać korektorów.
21. W stosunku do ucznia, u którego stwierdzono specyficzne trudności w uczeniu się lub deficyty rozwojowe (uniemożliwiające sprostanie wymaganiom edukacyjnym wynikającym z realizowanego programu nauczania) potwierdzone pisemną opinią poradni psychologiczno-pedagogicznej lub innej upoważnionej poradni specjalistycznej, nauczyciel dostosowuje wymagania edukacyjne w porozumieniu z jego rodzicami, pedagogiem szkolnym oraz nauczycielem wychowawcą.

Sposoby informowania rodziców i uczniów o osiągnięciach uczniów w nauce.

1.Uczniowie uzyskują informację na temat postępów w nauce poprzez:

Nauczyciel na pierwszej lekcji wiedzy o społeczeństwie w roku szkolnym zapoznaje uczniów z PSO, informacja ma postać ustną i dotyczy:

- wymagań edukacyjnych niezbędnych do uzyskania poszczególnych ocen
- kryteriów oceniania
- form i narzędzi sprawdzania wiadomości i umiejętności
- częstotliwości sprawdzania i oceniania
- minimalnej liczbie ocen z przedmiotu
- zasady wystawiania ocen semestralnych i rocznych
- zasady poprawiania ocen
- zasady dotyczące zaliczenia sprawdzianu, na którym uczeń nie był
- informacji o konsultacjach, na których uczeń i rodzice mogą uzyskać pomoc ze strony nauczyciela

- warunkach i trybie uzyskania wyższej niż przewidywana ocenie z danych zajęć edukacyjnych.

Omawianie wszystkich testów, sprawdzianów, kartkówek oraz wybranych prac domowych .
Komentarze w formie ustnej.

2.Rodzice uzyskują informacje na temat postępów ich dziecka w nauce z edukacji dla bezpieczeństwa poprzez: kontakt bezpośredni: spotkania z rodzicami(wywiadówki), dni otwarte, rozmowy indywidualne ,
kontakt pośredni: rozmowa telefoniczna, zapisy w zeszytach przedmiotowym, korespondencja listowna.

Rozkład materiału wraz z planem wyników

EDUKACJA DLA BEZPIECZEŃSTWA

II etap edukacyjny (klasa VIII szkoły podstawowej)

Nr lekcji	Temat	Podstawa programowa	Zagadnienia – materiał nauczania	Oczekiwanie wiadomości i umiejętności Uczeń:	Kategoria celów	Poziom wymagań
1	Edukacja dla bezpieczeństwa – nowy przedmiot, nowe spojrzenie na własną aktywność osobistą i społeczną	I.1, II.1	<ul style="list-style-type: none"> – główne obszary tematyczne realizowane w ramach edukacji dla bezpieczeństwa – struktura nauczania przedmiotu – ocenianie przedmiotowe (PSO) – podręcznik – metody, formy i środki dydaktyczne – zainteresowania i uzdolnienia w obrębie przedmiotu – źródła wiedzy pozapodręcznikowej 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia przesłanki przemawiające za realizacją przedmiotu – wymienia główne obszary tematyczne w ramach przedmiotu – wymienia główne metody pracy rekomendowane w obrębie przedmiotu – przedstawia zasady oceniania z przedmiotu – wskazuje najpopularniejsze źródła wiedzy pozapodręcznikowej – wylicza przykłady form rozwoju swoich zainteresowań i uzdolnień korelujących z problematyką przedmiotu – przedstawia konstrukcję i omawia ogólną zawartość podręcznika do nauki przedmiotu 	A A A B B A, F C	PP PP PP P PP P P
2	Bezpieczny obywatel, bezpieczny naród, bezpieczne państwo	I.1	<ul style="list-style-type: none"> – definicja bezpieczeństwa – bezpieczeństwo jako stan i jako proces – rodzaje bezpieczeństwa – podstawowe pojęcia związane z bezpieczeństwem państwa – podmioty odpowiadające za bezpieczeństwo państwa i jego obywateli 	<ul style="list-style-type: none"> – definiuje bezpieczeństwo – wymienia rodzaje bezpieczeństwa – wymienia rodzaje i dziedziny bezpieczeństwa państwa – definiuje pojęcia ochrony i obrony narodowej – wymienia podmioty odpowiadające za bezpieczeństwo kraju i jego obywateli 	A A A A, F A	P P P PP P

3	Bezpieczeństwo Polski w stosunkach międzynarodowych	I.2, I.3	<ul style="list-style-type: none"> – znaczenie geopolitycznych uwarunkowań położenia Polski i kształtowaniu jej bezpieczeństwa w ciągu dziejów i obecnie – filary współczesnego bezpieczeństwa Polski – polska aktywność na arenie międzynarodowej w zakresie zachowania bezpieczeństwa (relacje wielostronne, regionalne i dwustronne) – wybrane zagrożenia dla bezpieczeństwa międzynarodowego 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje geopolityczne położenie Polski – omawia wybrane aspekty tego położenia dla bezpieczeństwa narodowego – omawia historyczną ewolucję modelu bezpieczeństwa Polski – opisuje rolę organizacji międzynarodowych w zapewnieniu bezpieczeństwa Polski – wymienia przykłady polskiej aktywności na rzecz zachowania bezpieczeństwa (w ONZ, OBWE, NATO) – wymienia wybrane zagrożenia dla bezpieczeństwa we współczesnym świecie 	B B D, F B A A	P P PP P PP P
4	Źródła zagrożeń	II.1, III.6.a	<ul style="list-style-type: none"> – rodzaje zagrożeń (naturalne, spowodowane działalnością człowieka oraz społeczne) – postępowanie zapobiegawcze – podmioty działające na rzecz zwalczania skutków zagrożeń – system ratownictwa w Polsce – numery alarmowe, Europejki Numer Alarmowy 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia przykłady nadzwyczajnych zagrożeń – dokonuje podziału zagrożeń ze względu na źródło ich pochodzenia – omawia sposoby przeciwdziałania zagrożeniom – wymienia podmioty działające na rzecz zwalczania skutków zagrożeń i tworzące system ratownictwa w Polsce – wymienia numery alarmowe w Polsce i przypisuje je odpowiednim służbom – poszczególnym podmiotom ratowniczym przypisuje odpowiednie zadania 	A B B A A B	P P P P P PP
5	Ostrzeżenie o zagrożeniach i alarmowanie	II.2	<ul style="list-style-type: none"> – system wykrywania skażeń i alarmowania – środki alarmowe i sygnały alarmowe – rodzaje alarmów i komunikatów ostrzegawczych i sposoby ich ogłaszania – zasady zachowania się po ogłoszeniu alarmu lub usłyszeniu komunikatu ostrzegawczego – przeciwdziałanie panice 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje działanie i zadania systemu wykrywania skażeń i alarmowania – wymienia środki alarmowe podstawowe i zastępcze – rozróżnia sygnały alarmowe – wymienia rodzaje komunikatów ostrzegawczych – omawia sposób ogłaszania i odwołania alarmów – opisuje sposób zachowania się ludności po ogłoszeniu alarmu lub wydaniu komunikatu ostrzegawczego – wymienia sposoby przeciwdziałania panice 	B A C A B B A	PP P P P P P P

6	Ewakuacja	II.3, II.4	<ul style="list-style-type: none"> - definicja ewakuacji - stopnie ewakuacji - rodzaje ewakuacji (planowa, doraźna, samoewakuacja) - zasady zachowania podczas ewakuacji z budynku - wybrane znaki ewakuacyjne i informacyjne - szkolna instrukcja ewakuacji - ewakuacja z terenów zagrożonych - zasady zaopatrzenia w wodę i żywność w czasie ewakuacji - ewakuacja zwierząt 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia termin „ewakuacja” i omawia jej znaczenie - rozróżnia rodzaje i stopnie ewakuacji - opisuje sposób zachowania się podczas ewakuacji z budynku - rozpoznaje znaki ewakuacyjne i informacyjne - zna szkolną instrukcję ewakuacji - omawia zasady ewakuacji ludności i zwierząt z terenów zagrożonych - opisuje sposób zaopatrywania w wodę i żywność podczas ewakuacji - uzasadnia znaczenie przeciwdziałania panice i podporządkowania się poleceniom służb ratowniczych 	<p>B</p> <p>B</p> <p>B</p> <p>A</p> <p>A</p> <p>B</p> <p>B</p> <p>B, C</p>	<p>P</p> <p>PP</p> <p>P</p> <p>P</p> <p>P</p> <p>PP</p> <p>PP</p>
7	Zagrożenia pożarowe	II.3, II.5	<ul style="list-style-type: none"> - przyczyny pożarów - zasady postępowania podczas pożaru - podręczny sprzęt gaśniczy i zasady jego rozmieszczania w budynkach - obsługa gaśnic i hydrantów wewnętrznych - gaszenie odzieży płonącej na człowieku oraz zarzewia ognia - wybrane znaki ochrony przeciwpożarowej 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia główne przyczyny pożarów - opisuje zasady postępowania po dostrzeżeniu pożaru - omawia przeznaczenie podręcznego sprzętu gaśniczego i jego rozmieszczenie np. w szkole - opisuje sposób obsługi gaśnic i hydrantu wewnętrznego - rozpoznaje znaki ochrony przeciwpożarowej - wyjaśnia, jak gasić zarzewie ognia i odzież płonącą na człowieku 	<p>A</p> <p>B</p> <p>B, C</p> <p>B, C</p> <p>B</p> <p>B, C</p>	<p>P</p> <p>P</p> <p>P</p> <p>P</p> <p>P</p> <p>PP</p>
8	Zagrożenia powodziowe	II.3, II.4, II.5	<ul style="list-style-type: none"> - przyczyny powodzi - ochrona przeciwpowodziowa w Polsce - pogotowie przeciwpowodziowe i alarm powodziowy - zasady zachowania się podczas powodzi i po opadnięciu wód powodziowych - zapasy na wypadek powodzi 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia główne przyczyny powodzi - wymienia zadania państwa w zakresie ochrony przeciwpowodziowej - wyjaśnia, jak należy się zachowywać w czasie powodzi - opisuje zasady postępowania po opadnięciu wód powodziowych - planuje niezbędne zapasy, które powinien zgromadzić dla swojej rodziny, aby przetrwać kilka dni w sytuacji kryzysowej - uzasadnia bezwzględny nakaz stosowania się do poleceń służb ratowniczych i sanitarnych w czasie powodzi 	<p>A</p> <p>A</p> <p>B</p> <p>B</p> <p>B, F</p> <p>B, E</p>	<p>P</p> <p>P</p> <p>P</p> <p>PP</p> <p>P</p> <p>P</p>

9	Ekstremalne warunki pogodowe	II.5	<ul style="list-style-type: none"> – charakterystyka zagrożenia i zasady postępowania podczas: <ul style="list-style-type: none"> • intensywnych opadów śniegu • ekstremalnie niskich temperatur • upałów • wichur • gwałtownych burz 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia pogodowe zagrożenia dla bezpieczeństwa człowieka – opisuje praktyczne sposoby przeciwdziałania zagrożeniom podczas intensywnych opadów śniegu oraz ekstremalnie niskich temperatur – omawia sposoby ochrony przed niszczącymi skutkami upałów, wichury i gwałtownych burz 	A B B, F	P P P
10	Wypadki i katastrofy komunikacyjne. Uwolnienie niebezpiecznych substancji chemicznych	II.5	<ul style="list-style-type: none"> – przyczyny wypadków komunikacyjnych i zagrożenia towarzyszące tym wypadkom – postępowanie ratownicze na miejscu wypadku komunikacyjnego – oznaczenia pojazdów przewożących niebezpieczne substancje (tablice ADR) – postępowanie po uwolnieniu się niebezpiecznych substancji chemicznych 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia główne przyczyny wypadków komunikacyjnych – opisuje zagrożenia towarzyszące tym wypadkom – wymienia czynności, które należy wykonać, aby ocenić sytuację na miejscu zdarzenia, i stosuje tę wiedzę w praktyce – omawia sposoby zapewnienia bezpieczeństwa uszkodzonym, ratownikowi, osobom postronnym i w miejscu zdarzenia – omawia podstawowe zasady postępowania ratownika w miejscu zdarzenia (wypadek komunikacyjny) – opisuje zasady kodowania informacji na tablicach ADR – opisuje zasady zachowania się po uwolnieniu substancji toksycznych 	A B A B B B, F B, E	P PP P P P PP P
11	Zagrożenia terrorystyczne	II.5	<ul style="list-style-type: none"> – przyczyny współczesnego terroryzmu – najczęstsze formy aktów terroru – zasady zachowania się podczas ataku terrorystycznego lub bezpośrednio po nim: <ul style="list-style-type: none"> • strzelanina • sytuacja zakładnicza • atak bombowy • atak gazowy • podejrzana przesyłka 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia genezę i formy współczesnych aktów terroru – opisuje zasady zachowania się na wypadek: <ul style="list-style-type: none"> • strzelaniny • znalezienia się w sytuacji zakładniczej • ataku bombowego • ataku gazowego • otrzymania podejrzanego przesyłki – rozumie konieczność powiadamiania służb porządkowych (policji, straży miejskiej) o podejrzenie zachowujących się osobach lub podejrzanych przedmiotach zauważonych w miejscach publicznych 	B B E	PP P P

12	Powtórzenie materiału z zakresu bezpieczeństwa oraz postępowania w sytuacjach zagrożeń	I.1, I.2, I.3, II.1, II.2, II.3, II.4, II.5	<ul style="list-style-type: none"> – powtórzenie i utrwalenie wiadomości przekazanych w ramach poprzednich jednostek dydaktycznych – usystematyzowanie zdobytych wiadomości – przygotowanie uczniów do zaplanowanej formy kontroli wiedzy i umiejętności (prezentacja form i zakresu oraz narzędzi dydaktycznych przewidzianych do realizacji) 	<ul style="list-style-type: none"> – łączy logicznie poszczególne zagadnienia w ciąg przyczynowo-skutkowy – dostrzega słabe i mocne strony proponowanych rozwiązań – proponuje własne – alternatywne – rozwiązania – sprawnie operuje poznanym słownictwem – trafnie argumentuje – sprawnie realizuje inscenizowane działania ratownicze – dysponuje wiedzą pozapodręcznikową – rozwija swoje zainteresowania w zakresie przedmiotu 	B C, D D F B D, E C, E D D, F	PP PP P PP P P PP PP
13	Próbna ewakuacja	II.2, II.3, II.4, II.5	<ul style="list-style-type: none"> – ewakuacja realizowana na podstawie szkolnej instrukcji ewakuacji, przy wykorzystaniu obowiązujących procedur, sygnałów i dróg ewakuacji; realizowana w obecności obserwatora z ramienia PSP (lub organu prowadzącego szkołę) – omówienie istotnych elementów zachowania uczniów i personelu szkoły 	<ul style="list-style-type: none"> – zna ogólne zasady postępowania po ogłoszeniu ewakuacji – rozpoznaje znaki ewakuacyjne, informacyjne i ochrony przeciwpożarowej – zna treść szkolnej instrukcji ewakuacji – prawidłowo wykonuje nakazane czynności – wykazuje troskę o bezpieczeństwo własne i innych osób – zachowuje spokój i opanowanie 	A B B C D, E E	P P PP P PP P
14	Podstawowe wiadomości z zakresu pierwszej pomocy	III.1, III.3, III.5	<ul style="list-style-type: none"> – pierwsza pomoc – definicja i zakres – obowiązek (prawny i moralny) udzielania pierwszej pomocy – podstawy anatomii i fizjologii człowieka: <ul style="list-style-type: none"> • układ oddechowy • układ krążenia • układ nerwowy – stan nagłego zagrożenia zdrowotnego – przyczyny i okoliczności prowadzące do szybkiego pogorszenia stanu zdrowia lub zagrożenia życia 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia termin „pierwsza pomoc” – określa prawny i moralny obowiązek niesienia pomocy poszkodowanym – wyjaśnia rolę układów: krążenia, nerwowego, oddechowego w utrzymaniu podstawowych funkcji życiowych – wyjaśnia pojęcie „stan nagłego zagrożenia zdrowotnego” – opisuje przyczyny i okoliczności prowadzące do szybkiego pogorszenia stanu zdrowia lub zagrożenia życia – wyjaśnia znaczenie czasu podczas udzielania pierwszej pomocy 	B B, E B B B B	PP P P PP P P

15–16	Postępowanie w miejscu zdarzenia	III.1, III.2, III.3, III.4, III.6, III.7	– bezpieczeństwo: <ul style="list-style-type: none"> • świadka • ratownika • poszkodowanych • miejsca zdarzenia 	– wymienia czynności, które na miejscu zdarzenia należy podjąć w trosce o bezpieczeństwo: świadka, ratownika, poszkodowanych, miejsca zdarzenia i pozostałych osób	A	P
			– środki ochrony osobistej dla ratownika	– wskazuje sposób zabezpieczenia się ratownika w kontakcie z poszkodowanym	A	P
			– bezpieczne zdejmowanie rękawiczek jednorazowych	– demonstruje bezpieczny sposób zdejmowania rękawiczek jednorazowych	C	P
			– wzywanie profesjonalnej pomocy, adekwatnie do zaistniałego zdarzenia – numery alarmowe, treść komunikatu	– poprawnie konstruuje komunikat wzywający pomoc fachową	C, E	P
			– aplikacje telefoniczne przydatne w ratownictwie	– podaje numery alarmowe	A	P
			– transport poszkodowanych	– podaje przykład aplikacji na telefon pomocnej w udzielaniu pierwszej pomocy	A	PP
				– opisuje wybrane sposoby transportu osób przytomnych i nieprzytomnych	B	PP
17–18	Pomoc osobie nieprzytomnej	III.8, III.9	– łańcuch przeżycia	– wyjaśnia pojęcie „nagłe zatrzymanie krążenia”	B	P
			– rola świadka zdarzenia	– opisuje ogniwa łańcucha przeżycia	B	PP
			– nagłe zatrzymanie krążenia (NZK)	– ocenia bezpieczeństwo miejsca wypadku	C, E	P
			– ocena: <ul style="list-style-type: none"> • bezpieczeństwa miejsca zdarzenia • przytomności poszkodowanego • stanu poszkodowanego (schemat ABC) 	– ocenia stan świadomości poszkodowanego	C, E	P
			– przyczyny i objawy utraty przytomności	– wymienia objawy utraty przytomności	A	P
			– udrażnianie dróg oddechowych	– ocenia stan poszkodowanego wg schematu ABC	C, E	P
			ocena oddechu	– udrażnia drogi oddechowe (rękoczynem czoło–żuchwa)	C, E	P
			– pozycja bezpieczna	– wyjaśnia mechanizm niedrożności dróg oddechowych u osoby nieprzytomnej	B, C	P
			– ochrona termiczna i kontrolowanie stanu poszkodowanego	– sprawdza, czy poszkodowany oddycha	C, E	P
			– pierwsza pomoc w przypadku omdlenia	– układa poszkodowanego nieprzytomnego, ale oddychającego, w pozycji bezpiecznej	C, E	P
				– zapewnia poszkodowanemu ochronę termiczną	C	P
				– umiejętnie stosuje folię NRC	C, E	P
				– wyjaśnia, kiedy można zastosować odwrócony schemat CAB	B, C	PP
	– wymienia główne przyczyny omdlenia	A	PP			
	– charakteryzuje objawy zwiastujące omdlenie	B	PP			
	– udziela pierwszej pomocy w przypadku omdlenia	C, E	PP			

19–20	Resuscytacja krążeniowo-oddechowa	III.1, III.10	<ul style="list-style-type: none"> – definicja resuscytacji krążeniowo-oddechowej – przyczyny i typowe objawy NZK – podstawowe zabiegi resuscytacyjne u dorosłych, dzieci i niemowląt (algorytm) – obsługa automatycznego defibrylatora zewnętrznego (AED) z zaznaczeniem potrzeby wczesnego użycia urządzenia podczas RKO 	<ul style="list-style-type: none"> – definiuje pojęcie „resuscytacja krążeniowo-oddechowa” – opisuje znaczenie RKO w akcji ratowniczej – wymienia warunki i czynniki zapewniające realizację RKO na wysokim poziomie skuteczności – omawia algorytm ratowniczy RKO u dorosłych i dzieci – wykonuje pełen cykl RKO na manekinie dorosłego i niemowlęcia (samodzielnie i w parze) – stosuje środki ochrony osobistej podczas wykonywania RKO – opisuje działanie i obsługę automatycznego defibrylatora zewnętrznego – przedstawia zalety zastosowania AED w akcji ratowniczej 	<p>A</p> <p>B, E A</p> <p>B</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>B, E</p> <p>B, E</p>	<p>PP</p> <p>PP P</p> <p>P</p> <p>P</p> <p>P</p> <p>P</p> <p>PP</p>
21	Apteczka pierwszej pomocy	III.12	<ul style="list-style-type: none"> – rodzaje apteczek pierwszej pomocy (wygląd, zawartość, rozmieszczenie) – wyposażenie apteczki pierwszej pomocy (podstawy prawne, przeznaczenie): <ul style="list-style-type: none"> • samochodowej • domowej • turystycznej – zastępcze i doraźnie improwizowane materiały opatrunkowe 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia przeznaczenie i podstawowe typy apteczek pierwszej pomocy – wylicza przedmioty wchodzące w skład apteczki pierwszej pomocy: <ul style="list-style-type: none"> • samochodowej • turystycznej • domowej – opisuje zasady doboru i przechowywania składników apteczki pierwszej pomocy – proponuje improwizowane środki opatrunkowe, zależnie od rodzaju zranienia 	<p>B</p> <p>A, B</p> <p>B</p> <p>B, C, F</p>	<p>PP</p> <p>P</p> <p>PP</p> <p>PP</p>
22	Tamowanie krwotoków	III.13.a, III.13.b, III.13.c, III.13.d, III.13.e	<ul style="list-style-type: none"> – rodzaje ran i krwotoków – środki ochrony indywidualnej w kontakcie z płynami ustrojowymi – zakładanie opatrunku osłaniającego i uciskowego w obrębie kończyn – praktyczne sposoby opatrywania ran w zależności od miejsca zranienia 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: rana, krwotok, opatrunek uciskowy, opatrunek osłaniający – wykonuje w obrębie kończyny opatrunki uciskowe i osłaniające – wymienia rodzaje krwotoków i charakteryzuje je – stosuje rękawiczki ochronne podczas opatrywania ran – bezpiecznie zdejmuje rękawiczki ochronne – wykonuje opatrunek zależnie od miejsca zranienia (inne niż kończyna) – demonstrowuje sposób tamowania krwotoku z nosa 	<p>A</p> <p>C, E</p> <p>A, B</p> <p>C, E</p> <p>C</p> <p>C, F</p> <p>C</p>	<p>P</p> <p>P</p> <p>P</p> <p>P</p> <p>P</p> <p>PP</p> <p>PP</p>

23	Złamania i zwichnięcia	III.13.f, III.13.g, III.13.h	<ul style="list-style-type: none"> - typowe objawy urazów kości i stawów oraz ich rodzaje - opatrywanie złamań, skręceń i zwichnięć - sposoby unieruchamiania kończyn - zastosowanie chusty trójkątnej - postępowanie ratownicze w przypadku urazów kręgosłupa - zapobieganie urazom przy pracy, w sporcie i podczas rekreacji 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia pojęcia: złamanie, zwichnięcie, skręcenie - zna i stosuje zasady doraźnego unieruchomienia kości i stawów - zakłada temblak - omawia pryncypialne zasady postępowania w przypadku podejrzenia urazów kręgosłupa - opisuje najczęstsze okoliczności urazów kręgosłupa - podaje przykłady zapobiegania urazom w domu, w pracy, podczas rekreacji i w sporcie 	B B, E C, E B B B, F	PP P P P PP PP
24	Oparzenia i odmrożenia	III.14	<ul style="list-style-type: none"> - oparzenia termiczne i chemiczne – okoliczności, objawy, pierwsza pomoc - udar słoneczny i udar cieplny – objawy, pierwsza pomoc - wychłodzenie i odmrożenie – przyczyny, pierwsza pomoc - zapobieganie oparzeniom (środowisko domowe, małe dzieci) 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia pojęcia: oparzenie, udar słoneczny, udar cieplny, odmrożenie, wychłodzenie - omawia zasady postępowania ratowniczego w przypadkach: <ul style="list-style-type: none"> • oparzeń termicznych • oparzeń środkami chemicznymi • wychłodzenia organizmu i odmrożeń - demonstruje sposób schładzania oparzonej kończyny - proponuje skuteczne sposoby zapobiegania oparzeniom, ze szczególnym uwzględnieniem środowiska domowego i małych dzieci 	A B, C C, F D, F	P P P PP

25–26	Inne groźne przypadki	III.1, III.2, III.3, III.5.a, III.5.b, III.11	<ul style="list-style-type: none"> – pierwsza pomoc w przypadku: <ul style="list-style-type: none"> • zadławienia • zawału serca • udaru mózgu • napadu padaczkowego • ciała obcego w oku • zatrucia • tonięcia • porażenia prądem • ukąszenia • użądlenia – zapobieganie zadławieniom u dzieci 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia objawy oraz sposób udzielania pierwszej pomocy w przypadkach: <ul style="list-style-type: none"> • zadławienia <ul style="list-style-type: none"> ▪ omawia schemat postępowania w przypadku zadławienia ▪ wykonuje na manekinie rękoczynny ratunkowe w przypadku zadławienia ▪ wymienia przykłady działań zapobiegających zadławieniu u małych dzieci • zawału serca • udaru mózgu • napadu padaczkowego • ciała obcego w oku • zatrucia • tonięcia • porażenia prądem • ukąszenia • użądlenia – omawia sposoby zapewnienia bezpieczeństwa ratownika w wymienionych wypadkach 	<p style="text-align: center;">B, E</p> <p style="text-align: center;">B, F B, F B, E B, E B, F B, F B, F B, F B, F B, F B, F</p>	<p style="text-align: center;">P</p> <p style="text-align: center;">P P PP PP PP PP P PP PP P</p>
27	Powtórzenie materiału z zakresu pierwszej pomocy	III.1, III.2, III.3, III.4, III.5, III.6, III.7, III.8, III.9, III.10, III.11, III.12, III.13, III.14	<ul style="list-style-type: none"> – powtórzenie i utrwalenie wiadomości przekazanych w ramach poprzednich jednostek dydaktycznych – usystematyzowanie zdobytych wiadomości – przygotowanie uczniów do zaplanowanej formy kontroli wiedzy i umiejętności (prezentacja form i zakresu oraz narzędzi dydaktycznych przewidzianych do realizacji) 	<ul style="list-style-type: none"> – łączy poszczególne zagadnienia w ciąg przyczynowo-skutkowy – dostrzega słabe i mocne strony proponowanych rozwiązań – proponuje własne – alternatywne – rozwiązania – sprawnie operuje poznanym słownictwem – trafnie argumentuje – sprawnie realizuje działania ratownicze – dysponuje wiedzą pozapodręcznikową – rozwija swoje zainteresowania w zakresie przedmiotu 	<p style="text-align: center;">B</p> <p style="text-align: center;">C, D</p> <p style="text-align: center;">D, F B D, E C, E D D, F</p>	<p style="text-align: center;">PP</p> <p style="text-align: center;">PP</p> <p style="text-align: center;">P PP P P PP PP</p>

28–29	Zdrowie jako wartość. Zasady zdrowego stylu życia	IV.1, IV.2, IV.3, IV.5, IV.6	<ul style="list-style-type: none"> – definicja zdrowia i jego rodzaje – czynniki mające wpływ na zdrowie – zależne i niezależne od człowieka – zachowania prozdrowotne oraz krótko- i długoterminowe konsekwencje ich zaniedbania – zachowania ryzykowne i ich konsekwencje – wyznaczniki i parametry stanu organizmu – źródła informacji o świadczeniach i usługach medycznych oraz o zdrowiu – indywidualny plan troski o zdrowie 	<ul style="list-style-type: none"> – definiuje zdrowie – wyjaśnia zależności między zdrowiem fizycznym, psychicznym, emocjonalnym a społecznym – wymienia czynniki mające wpływ na zdrowie i różnicuje je na takie, które są niezależne od człowieka, i takie, na które ma on całkowity wpływ – wymienia zachowania prozdrowotne – wymienia zachowania szkodliwe dla zdrowia (ryzykowne) i wskazuje te, które szczególnie często występują wśród nastolatków – opisuje przewidywane skutki zachowań korzystnych i niekorzystnych dla zdrowia, zarówno te krótko-, jak i długofalowe – określa rzetelne źródła informacji o zdrowiu oraz świadczeniach i usługach medycznych – wymienia wyznaczniki stanu ludzkiego organizmu i opisuje sposoby ich kontrolowania – analizuje i ocenia własne zachowania i możliwości związane ze zdrowiem – proponuje indywidualny plan żywieniowy, treningowy, program aktywnego wypoczynku oraz inne, istotne działania, sprzyjające jego prawidłowemu funkcjonowaniu w środowisku przyrodniczym i społecznym 	<p>A B</p> <p>A</p> <p>A, E A</p> <p>B, E</p> <p>B, F</p> <p>A,C,F</p> <p>B, E</p> <p>B, E</p>	<p>PP PP</p> <p>PP</p> <p>P P</p> <p>PP</p> <p>P</p> <p>P</p> <p>P</p> <p>PP</p>
30	Choroby cywilizacyjne	IV.1, IV.2, IV.5, IV.6, IV.7	<ul style="list-style-type: none"> – podział i przykłady chorób cywilizacyjnych – przyczyny chorób cywilizacyjnych – wpływ stresu na zdrowie człowieka i sposoby walki z nim – profilaktyka chorób cywilizacyjnych oraz ich dotkliwe skutki społeczne – wybrane problemy zdrowia psychicznego (depresja, anoreksja, uzależnienia behawioralne) 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia główne choroby cywilizacyjne – wymienia główne przyczyny chorób cywilizacyjnych – wyjaśnia wpływ stresu na zdrowie – proponuje zestaw działań łagodzących skutki stresu – omawia objawy depresji, anoreksji i uzależnień behawioralnych – proponuje sposoby zapobiegania chorobom cywilizacyjnym 	<p>A A, B</p> <p>B D</p> <p>B</p> <p>D</p>	<p>PP PP</p> <p>P P</p> <p>PP</p> <p>PP</p>

31–32	Komunikacja interpersonalna w trosce o zdrowie	IV.4, IV.6, IV.7	<ul style="list-style-type: none"> – komunikacja werbalna i niewerbalna – elementy komunikacji niewerbalnej – strefy dystansu komunikacyjnego – zasady aktywnego słuchania – zakłócenia w komunikacji – bariery komunikacyjne – asertywność: <ul style="list-style-type: none"> – techniki asertywnego odmawiania – obrona własnych granic – negocjacje 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia znaczenie prawidłowej komunikacji interpersonalnej – wyjaśnia znaczenie terminów „komunikacja werbalna” i „komunikacja niewerbalna” – wymienia i świadomie wykorzystuje elementy komunikacji niewerbalnej – charakteryzuje strefy dystansu komunikacyjnego – wymienia zasady aktywnego słuchania – wymienia najczęstsze zakłócenia w komunikacji interpersonalnej oraz bariery komunikacyjne – wymienia zasady asertywności – buduje komunikaty asertywne – odmawia stanowczo i z zachowaniem wysokiej kultury – proponuje rozwiązania spornych kwestii zgodnie z zasadami negocjacji 	<p>B, E</p> <p>B</p> <p>A,C,F</p> <p>B</p> <p>A</p> <p>A</p> <p>A</p> <p>C, F</p> <p>C, F</p> <p>B, E</p>	<p>P</p> <p>P</p> <p>PP</p> <p>PP</p> <p>P</p> <p>P</p> <p>P</p> <p>P</p> <p>P</p> <p>PP</p>
33	Powtórzenie materiału z zakresu profilaktyki zdrowotnej	IV.1, IV.2, IV.3, IV.4, IV.5, IV.6, IV.7	<ul style="list-style-type: none"> – powtórzenie i utrwalenie wiadomości przekazanych w ramach poprzednich jednostek dydaktycznych – usystematyzowanie zdobytych wiadomości – przygotowanie uczniów do zaplanowanej formy kontroli wiedzy i umiejętności (prezentacja form i zakresu oraz narzędzi dydaktycznych przewidzianych do realizacji) 	<ul style="list-style-type: none"> – łączy logicznie poszczególne zagadnienia w ciąg przyczynowo-skutkowy – dostrzega słabe i mocne strony proponowanych rozwiązań – proponuje własne – alternatywne – rozwiązania – sprawnie operuje poznanym słownictwem – trafnie argumentuje – dysponuje wiedzą pozapodręcznikową – rozwija swoje zainteresowania w zakresie przedmiotu 	<p>B</p> <p>C, D</p> <p>D, F</p> <p>B</p> <p>D, E</p> <p>D</p> <p>D, F</p>	<p>PP</p> <p>PP</p> <p>P</p> <p>PP</p> <p>P</p> <p>PP</p> <p>PP</p>